

**От най-уважаваните световни авторитети
в областта на гликемичния индекс**

Д-р Джени Бранд-Милър, Кей Фостър-Пауъл,
Д-р Стивън Колагиури

РЕВОЛЮЦИЯТА В ЗДРАВΟΣЛОВНОТО ХРАНЕНЕ

**По-здрави и по-слаби чрез
избор на храни с нисък
гликемичен индекс /ГИ/**

София, 2011

AMG
PUBLISHING

СЪДЪРЖАНИЕ

ПЪРВА ЧАСТ

Какво е гликемичен индекс? 17

1 Кратко представяне на гликемичния индекс 18

2 Как точно действа GI? 27

3 От какво зависи дали храната е с висок, или с нисък GI? 39

4 Какво не е наред в начина ни на хранене? 51

5 Въглехидратите – какво представляват, защо са ни нужни,
как ги преработваме 60

6 Колко въглехидрати са ви нужни? 69

ВТОРА ЧАСТ

GI и здравето 77

7 GI и отслабване 78

8 GI и диабет 94

9 GI и преддиабетни състояния 106

10 GI и бременност 114

11 GI и хипогликемия 123

12 GI, сърдечни заболявания и метаболитен синдром 126

13 GI и поликистоза на яйчниците (ПКЯ) 140

14 GI и децата 147

15 GI и спортуването 161

16 Най-новите открития за GI 174

ТРЕТА ЧАСТ	
Въпроси и отговори	189
17 Отговорите на някои често задавани въпроси за ГИ	190
ЧЕТВЪРТА ЧАСТ	
Ръководство за хранене с нисък ГИ	217
18 Как да преминете към хранене с нисък ГИ	218
19 Какво да сложите в чинията	238
20 Предложения за седмично меню с нисък ГИ	251
21 Пазаруване на продукти с нисък ГИ	260
22 50 рецепти за хранене с нисък ГИ	268
ПЕТА ЧАСТ	
Таблици със стойности на ГИ	335
23 Как да използвате таблиците	336
24 Таблици със стойности на ГИ	340
Речник на основните термини, използвани в книгата	349

Увод

„Революцията в здравословното хранене“ е подробно ръководство, в което се обяснява дългосрочният здравословен ефект на храненето с продукти с нисък ГИ. Гликемичният индекс (който съкращаваме като ГИ) е всеобщо признат критерий за влиянието на различните видове въглехидрати върху нивото на кръвната захар. С помощта на книгата можете да подбирате подходящото *количество* и подходящия *вид* въглехидрати за всяко хранене. *Приемането на най-добрите източници на въглехидрати може да окаже положително влияние върху здравето ви в момента и през целия ви живот.* Това беше основното послание на първото издание на книгата от 1996 г. със заглавие „Факторът ГИ“. Сега това послание важи за все повече хора, откогато и да било преди.

Вероятно знаете, че в рамките на денонощието нивото на кръвната захар непрестанно варира – то се повишава и понижава и така допринася за начина, по който се чувствате и по който функционира вашето тяло. Базирана на почти 30 години изследвания, книгата „Революцията в здравословното хранене“ обяснява подробно връзката между въглехидратите и кръвната захар и как тя оказва влияние върху здравето ви.

За кого е подходяща книгата

„Революцията в здравословното хранене“?

В наши дни гликемичният индекс е от особено голямо значение за всеки човек и при всяко хранене. ГИ, както и по-новата, свързана с него концепция – *гликемичното натоварване (ГН)*, се отнасят за всички. Хората, загрижени за състоянието на сърдечно-съдовата си система – които са изложени на риск от сърдечни заболявания и сърдечни удари, както и

онези с „метаболически синдром“*, ще имат особена полза, ако приложат на практика изводите и препоръките от тази книга.

Съветите в нея ще помогнат и на жените, страдащи от поликистоза на яйчниците, както и на всеки, който иска да регулира теглото си.

„Революцията в здравословното хранене“ е задължително четиво за хора с диабет и преддиабетно състояние, защото предлага алтернатива на някои погрешни и безполезни диетични ограничения. Много хора с диабет тип 1 или тип 2 спазват всички предписания, но нивото на кръвната им захар показва прекалено големи колебания и/или остава твърде високо. Ако и вашият случай е подобен, тази книга ще ви даде информация и предложения как да избирате подходящите въглехидрати за оптимално регулиране на кръвната захар.

Книгата е предназначена и за онези хора, които искат да се предпазят от заболявания и да подобрят цялостното си здравословно състояние. През последното десетилетие научните изследвания подчертават – не само според нас, но и според много специалисти и здравни служби по целия свят, че ГИ е приложим за всеки. Това е истинска глюкозна революция, тъй като непрестанно увеличаващите се изследвания върху гликемичния индекс изцяло промениха разбиранията ни за въглехидратите и тяхното влияние върху човешкия организъм.

Ползата от храненето с нисък ГИ е подкрепено от научни доказателства. Няма строги правила и не е нужно да се следва определен режим. От основно значение е да направите малки промени в начина си на хранене, например като замените един вид хляб или зърнена закуска с друг.

* Съвкупност от едновременно развитие на няколко заболявания, сред които диабет, високо кръвно налягане, нарушение в кръвосъсирването и др. – *Бел. ред.*

„Революцията в здравословното хранене“ помага на хора:

- с диабет тип 1
- с диабет тип 2
- в преддиабетно състояние с лека форма на диабет или нарушен глюкозен толеранс
- с гестационен диабет (диабет по време на бременност)
- с хипогликемия (ниска кръвна захар)
- с наднормено тегло или затлъстяване
- с нормално тегло, но с прекалено натрупване на мазнини в коремната област
- с по-високи от препоръчителните нива на кръвна захар
- с високи нива на триглицериди
- с ниски нива на ЛВП-холестерол, т.нар. „добър“ холестерол
- с метаболитен синдром
- с поликистоза на яйчниците (нередовен цикъл, акне, окосмяване по лицето)
- затлъстяване на черния дроб или чернодробна стеатоза
- хора, които искат да забавят или предотвратят влошаването на зрението с възрастта
- хора, които искат да избягнат всички изброени заболявания и да водят дълъг и здравословен живот

Книгата може да ви помогне по простата причина, че за всички тези заболявания е характерно високо ниво на кръвна захар, съпътствано от краткотрайни или дълготрайни неблагоприятни ефекти. „Революцията в здравословното хранене“ ще ви покаже как чрез внимателно подбиране на въглехидратите, които приемате (тъй като гликемичното им действие се различава), да се отървете от непрестанните колебания на кръвната захар и да стабилизирате нивото ѝ.

Научните доказателства в подкрепа на важната роля на ГИ са неоспорими. Те, разбира се, се развиха много повече, отколкото сме си представяли в началото на 80-те години на ХХ в., когато започнахме изследванията си и беше разработена теорията за гликемичния индекс. Сега споделяме с вас както нашите научни открития за гликемичния индекс, така и тези на други учени и обясняваме какво влияние оказва той върху цялостното ви здравословно състояние.

В книгата ще намерите:

- Всички най-нови открития, свързани с гликемичния индекс и диабета, сърдечните заболявания, отслабването и чернодробната стеатоза.
- Основна информация за гликемичното натоварване.
- Съвети за хранене по време на бременност, гестационен диабет, при болести като поликистоза на яйчниците (пряко свързани с инсулиновата резистентност) и цьолиакия*.
- Истории на хора, които значително са подобрили здравето си с преминаване към хранене с нисък ГИ.
- Ясно обяснение защо да изберете именно хранене с нисък ГИ сред многобройните различни диети, които съществуват.
- Обширен речник с повече от 80 основни термини, обяснени ясно и събрани на едно място.
- Най-новите публикувани стойности на ГИ на различни наскоро изследвани храни, включително картофи сорт „Никола“, за които наскоро бе установено, че имат среден ГИ със стойност едва 58.

Кратко резюме на книгата

В първата част са разгледани подробно гликемичният индекс (какво представлява, защо е важен) и въглехидратите и по-специално защо се нуждаем от тях и кое е подходящото за вас количество. Обясняваме колко съществено е да подбирате вида на консумираните въглехидрати и мазнини – независимо какво е съотношението между протеини, мазни-

---

* Заболяване, причинено от непоносимост към глутена, което се характеризира с атрофия на чревната лигавица. – Бел. ред.

ни и въглехидрати. Освен това разглеждаме гликемичното натоварване и начина му на приложение.

Във втората част описваме как режимът на хранене с нисък ГИ води до регулиране на телото, както и как може да помогне при лечението или профилактиката на различни заболявания и неразположения, включително диабет тип 1, диабет тип 2, преддиабетни състояния, поликистоза на яйчниците, сърдечни заболявания, метаболитен синдром, гестационен диабет (по време на бременност) и хипогликемия. Освен това разглеждаме как ГИ да се приложи в здравословното хранене за деца, за спортисти и при изграждане на оптимален тренировъчен режим.

В третата част отговаряме на петдесетте най-разпространени въпроса за ГИ. В случай че вие имате въпроси, свързани с ГИ, ще намерите отговорите им там.

Четвъртата част е вашето практическо ръководство за хранене с нисък ГИ. Представяме десетте стъпки за здравословен режим на хранене, обясняваме колко лесно е да започнете да се храните с подходящия вид въглехидрати; с какви продукти да запълните хладилника и килера, както и някои лесни предложения за закуска, обяд, вечеря и закуски между храненията. Тази част съдържа и 50 лесни, но вкусни рецепти, заедно със стойностите на ГИ и анализ на хранителната стойност на ястията. Освен това показваме как вегетарианците и хора, които трябва да спазват диета без глутен, могат да се възползват от здравословното хранене с нисък ГИ.

В таблицата в пета част ще намерите стойностите на ГИ на множество храни – най-пълния и верен списък със стойности на ГИ за различни хранителни продукти. Храните са подредени по вид (хляб, плодове, зеленчуци и т.н.). Информацията обхваща не само стойността на ГИ и количеството въглехидрати в една порция, но и гликемичното им натоварване. Включили сме храните, за които често ни питат – месо, риба, сирене, броколи, авокадо и други, макар и много от тях да не съдържат въглехидрати и гликемичният им индекс да е равен на нула.

И накрая завършваме с речник на основните термини, използвани в книгата.

Обещаваме ви, че с помощта на тази книга ще откриете и усвоите на-

чин на хранене за добро здраве през целия живот. Този начин на хранене е лесен за следване и е изключително разнообразен, включва вкусни храни, не изисква лишения и носи удовлетворение.

В книгата развенчаваме доста митове за храните и въглехидратите. За начало на следващите страници ще оборим десетте най-разпространени мита, свързани с храната (най-вече захарта и другите въглехидрати) и здравето.

Джени Бранд-Милър
Стивън Колагиури
Кей Фостър-Пауъл

Заменете една храна с друга

Всекидневното хранене с нисък ГИ е лесно – всъщност ще се изненадате, ако досега сте се затруднявали с други хранителни режими. Ако просто замените храните с висок ГИ с техните заместители с нисък ГИ, цялостното ви хранене ще има по-нисък ГИ, което ще донесе големи ползи за здравето ви. Това означава например на закуска да ядете мюсли вместо корнфлейкс, пълнозърнест хляб вместо бял или да заместите бисквитите с плодове. Независимо какъв е сегашният ви начин на хранене, използвайте таблицата на с. 221, за да се запознаете с подходящите заместители с нисък ГИ.

10 съвета за здравословно хранене с нисък ГИ

Най-добрият начин на хранене е да подбирате разнообразни пресни храни, които са вкусни и засищащи. Разбира се, нуждаем се от достатъчно протеини, умерени количества въглехидрати и мазнини, както и много витамини и минерали. Как да удовлетворите всичките си потребности от хранителни вещества? Освен преминаването към въглехидрати с нисък ГИ следващите 10 съвета ще ви предоставят основите на здравословно хранене с нисък ГИ за цял живот.

1. Хранете се редовно.
2. Приемайте най-малко седем порции плодове и зеленчуци (поне пет порции зеленчуци и две порции плодове) на ден.
3. Избирайте хляб и зърнени продукти с нисък ГИ.
4. Яжте повече бобови растения (фасул, нахут, леща).
5. Подбирайте нискомаслени млечни продукти и соеви продукти, обогатени с калций.
6. Включете в менюто си риба, морски дарове или други източници на омега-3 мастни киселини.
7. Редовно яжте ядки.
8. Подбирайте месо без тлъстини, отстранявайте кожата на пилето, яжте яйца или растителни протеини като тофу.
9. Ограничете възможно най-много приема на сол.
10. Пийте алкохол умерено.

Заменете храните с висок ГИ с храни с нисък ГИ

Храна с висок ГИ	Заместител с нисък ГИ
Бисквити	Филия пълнозърнест хляб с конфитюр, плодов мармалад или масло от ядки.
Мек бял хляб	Хляб, съдържащ цели зърна, хляб от брашно, смляно с воденични камъни, квасен хляб.
Корнфлейкс	Обикновени овесени ядки, мюсли.
Торти и тестени изделия, понички и кроасани	Пресни плодове, натурален шоколад.
Чипс, снаксове, солети	Сушени плодове или ядки.
Пържени картофи	Избягвайте ги! Заменете ги със салата или допълнителна порция зеленчуци. По-добрият вариант за готова храна са варена царевича или бобена салата.
Десертни блокчета с мюсли	По-добре ги заместете със сушени плодове и ядки.
Картофи	Консумирайте ги варени и охладени с оцет.
Ориз	Сортове с по-дълги зърна като басмати или азиатски оризови спагети.
Безалкохолни напитки	Изберете „диетичните“ или ниско енергийни видове, в случай че не можете без тях. Натуралният сок е с по-нисък ГИ, но количеството калории е същото. Най-добре е да пиете вода.
Захар	Приемайте я в умерени количества; можете да я заместите с чист пчелен мед или фруктоза като подсладител.

Ако просто замените храните с висок ГИ с такива с нисък, ГИ на цялостното ви хранене ще бъде по-нисък и ще окаже ползотворно влияние върху здравето ви.